Lausunto

Julkinen sektori / Sari Jokikallas

29.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite Talousvaliokunnan pyyntö 21.11.2022 kirjallisesta asiantuntijalausunnosta hallituksen esityksestä HE 267/2022 vp ja asiantuntijakuuleminen 30.11.2022

Asia **INNOVAATIORAHOITUSKESKUS BUSINESS FINLANDISTA JA BUSINESS FINLAND-NIMISESTÄ OSAKEYHTIÖSTÄ ANNETUN LAIN JA JULKISESTA TYÖVOIMAPALVELUSTA ANNETUN LAIN 13 A LUVUN 2 JA 3 §:N MUUTTAMINEN**

Valtioneuvosto antoi 10.11.2022 eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen (HE 267/2022 vp) laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta.

Ammattiliitto Pro ry esittää hallituksen esityksestä asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Keskeiset ehdotukset

Business Finland -lakiin ehdotetuilla 11 §:n *Yhtiön tehtävät* ja 14 §:n *Rahoituspäätökset* muutoksilla pyritään tarkentamaan yhtiön hoitamia julkisia hallintotehtäviä koskevaa lain tasoista sääntelyä vastaamaan perustuslain 124 §:n vaatimuksia. Myös yhtiön palveluksessa julkista hallintotehtävää hoitavien henkilöiden virkavastuuta ja vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin lisäämällä lakiin uusi 14 a § *Yhtiön palveluksessa olevan virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu.*

Pro toistaa eri lausuntovaiheissa johdonmukaisesti esittämänsä näkemyksen, että selkein ja kestävin ratkaisu on siirtää vastuu rahoituspalveluista kokonaisuudessaan rahoituskeskukselle. Kanta vastaa henkilöstön Business Finland -kokonaisuuden toiminnan aikana tehtävien hoidossa hankkimaa käytännön kokemusta.

Sivulla 16 viitataan tulevaisuudessa yhtiön tekemien de minimis -ehtoisten rahoituspäätösten vähentämiseen ja lisäämiseen rahoituskeskuksessa työ- ja elinkeinoministeriön toteuttamalla Business Finlandin ohjauksella. Samoin todetaan yhtiön TKI-toimintaan liittyviä asetuksella 1444/2014 säädettyjä rahoituspalveluita voitavan siirtää yhtiöstä rahoituskeskukseen. Perusteluina kahden rahoittajan mallin jatkamiselle esitetään yhtiömuodon mahdollistama joustava rekrytointi poikkeusrahoitusta koskevissa tilanteissa, yhteys yritysten kansainvälistymistä tukeviin yhtiön palveluihin ja henkilöstösiirtojen minimointi. **Ohjauksen käyttäminen työnjaon ja toimivallan täsmentämisen välineenä tarkkarajaisen lainsäädännön sijasta on huono ratkaisu erityisesti tilanteessa, jossa laillisuusvalvojat ovat kiinnittäneet epäselvään asiantilaan huomiota. Väitteelle yhtiön olennaisesti sujuvammasta rekrytointimahdollisuudesta ei löydy kestäviä perusteita.**

Ammattiliitto Pro
Työpajankatu 13 A, PL 183, 00581 Helsinki
p. (09) 172 731, f. (09) 1727 3330, etunimi.sukunimi@proliitto.fi
y-tunnus 0215350-2

Proliitto.fi

Lausunto

Julkinen sektori / Sari Jokikallas 29.11.2022

Siirtyvän henkilöstön arvioitu mittakaava ei olennaisesti muutu oli siirtyvien henkilöiden lukumäärä 80 tai 100. Kahden rahoittajan mallin purkamisen hyödyt on hallituksen esityksen sisältöä punnittaessa sivuutettu kevyesti: koko rahoitusprosessin laajemmat synergiaedut, tiedon hyödyntämisen mahdollisuudet ja asiakaslähtöinen palvelu yhdessä organisaatiossa. Nykymallissa esim. tukipäätösten muutokset ja takaisinperintä sekä seuranta ja tarkastukset sitovat kohtuuttomasti resursseja. Yhtiöllä ja rahoituskeskuksella on omat taloushallintonsa ja yhtiö ei hyödynnä Palkeiden palveluja. Myös rahoituspalveluissa työskentelevän henkilöstön tehtäväkuvien monipuolisuudelle ja urakehitykselle rahoitusprosessin kokoaminen rahoituskeskukseen tarjoaisi paremmat mahdollisuudet.

Eduskunnassa on paraikaa käsiteltävänä laki valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 (HE 211/2022 vp). **Pro muistuttaa, että Business Finland on nyt ja tulevaisuudessa keskeinen toimija valtion T&K-rahoituksen kanavoinnissa, kohdentamisessa ja hallinnoinnissa. Kaavailtu merkittävä myöntövaltuuksien tasokorotus lisää työmäärää. Volyymin kasvusta selviäminen edellyttää toimintatapojen kehittämistä ja kaiken päällekkäisen työn karsimista yhtiön ja rahoituskeskuksen välillä.**

Prolla ei ole huomautettavaa osaajien maahanmuuton edistämistä koskevan tehtävän täsmentämiseen (11 § 1 mom. 7 kohta) eikä uusiin tiedonantovelvollisuuksia ja tiedonsaantioikeuksia koskeviin ehdotuksiin (16 § ja 16 a §).

Pro kannattaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun muuttamista ehdotetulla tavalla. Digipalvelulain 6 §:n soveltaminen käyttäjän tunnistamisessa mahdollistaa Työmarkkinatorin laajemman hyödyntämisen ilman erillisratkaisuja ja osaltaan edistää työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa.

Vaikutukset

Henkilöstövaikutukset

Lakimuutoksen ennakoidaan aiheuttavan tehtävien ja roolien tarkennuksia sekä yhtiössä että rahoituskeskuksessa. Jatkossa yhtiö ei voisi hoitaa esimerkiksi eräitä kansainvälisiä edustamistehtäviä eikä rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvien hankkeiden rahoitettavuuden arviointia tai yksityiskohtaista neuvontaa. Yhtiön työntekijät suorittavat siirrettäviä tehtäviä nykyisin osana tehtävänkuvaansa yhtiössä. Osa näistä työntekijöistä siirrettäisiin rahoituskeskukseen toteuttamaan yhtiöstä siirtyviä tehtäviä. Yhtiön tehtävien uudelleenjärjestelyn myötä voi olla tarpeen siirtää myös eräitä muita tehtäviä rahoituskeskukseen. Yhtiön julkisten hallintotehtävien tarkemman määrittelyn ennakoidaan aiheuttavan tarpeen siirtää yhtiöstä rahoituskeskukseen arviolta noin 80 henkilöä. **Selkeyden vuoksi on tarpeen määritellä mikä osa työpanoksesta on kohdistuttava rahoituskeskukselle siirrettäviin tehtäviin, jotta henkilö siirretään. Vakiintuneen käytännön mukaisesti siirto tapahtuu, mikäli yli 50 % työpanoksesta kohdistuu siirrettäviin tehtäviin. Pro korostaa, että kaikki lakimuutoksesta mahdollisesti aiheutuvat tehtäväjärjestelyt sekä yhtiössä että rahoituskeskuksessa on toteutettava niin, että henkilöstön tehtävien vaativuus ja palkkataso säilyy vähintään ennallaan ja samalla tarjotaan mahdollisuuksia tehtävä- ja urakehitykselle.**

Yhtiön tehtävien ja henkilöstön siirto toteutettaisiin noudattaen liikkeenluovutuksen periaatteita. Siirto rahoituskeskukseen katsottaisiin työsopimuslain 1 luvun 10 §:n mukaiseksi

Ammattiliitto Pro
Työpajankatu 13 A, PL 183, 00581 Helsinki
p. (09) 172 731, f. (09) 1727 3330, etunimi.sukunimi@proliitto.fi
y-tunnus 0215350-2

Proliitto.fi

Lausunto

Julkinen sektori / Sari Jokikallas 29.11.2022

liikkeenluovutukseksi huolimatta siitä, täyttääkö tehtävien ja henkilöstön siirto työsopimuslaissa säädetyt liikkeenluovutuksen tunnusmerkit. **Pro on koko valmisteluvaiheen ajan vaatinut henkilöstön siirtymisen yhtiöstä rahoituskeskukseen toteuttamista liikkeen luovutuksella tai liikkeen luovutuksen periaatteita noudattaen.**

Liikkeenluovutusperiaatteiden mukaan osa yhtiön tehtävistä ja henkilöstöstä siirtyisi rahoituskeskuksen palvelukseen vuoden 2024 loppuun mennessä tämän lain voimaantulon jälkeen. Lakien on määrä tulla voimaan 1.5.2023. **Pro vastustaa siirtymäajan käyttöä. Se asettaa siirrettävän henkilöstön mm. tehtäväjärjestelyissä eriarvoiseen asemaan, eikä vastaa työsopimuslain ja yhdenvertaisuuslain velvoitteita työntekijöiden tasapuolisesta ja yhdenvertaisesta kohtelusta. Mikäli tehtävien ja henkilöstön siirtoa ei ennätetä valmistella toteutettavaksi toukokuun alussa 2023, on lain voimaantuloajankohtaa muutettava.**

Siirto ei lähtökohtaisesti aiheuttaisi muutoksia yhtiöstä siirtyvän työsuhteisen henkilöstön palvelussuhdelajiin. Siirron jälkeen arvioitaisiin tarkemmin, onko palvelussuhdelaji joissakin tapauksissa tarpeen muuttaa virkasuhteeksi. Rahoituspäätöksiä koskevaan päätöksentekoon liittyvät tehtävät edellyttävät rahoituskeskuksessa virkasuhdetta. Valtiolla käytetään pääasiallisena palvelussuhdelajina virkasuhdetta. Samalla on tavoiteltu tilannetta, jossa samassa virastossa käytössä on yksi palvelussuhdelaji. Kahden palvelussuhdelajin hallinta aiheuttaa aina lisätyötä ja haasteita henkilöstön yhdenvertaisen kohtelun varmistamisessa rekrytointimenettelyissä. Rekrytointeja käynnistettäessä on tiedettävä laajasti perusteet, jonka mukaan tehtävän palvelussuhdelajin valinta suoritetaan. **Pron näkemys on, että virkasuhteen pääasiallinen käyttö on perusteltua myös ottaen huomioon lain muutostarpeen taustalla vaikuttavat ylimpien laillisuusvalvojien suositukset.**

Rahoituskeskukseen siirtyvä henkilöstö siirtyisi yksityisen alan työeläkejärjestelmästä valtion työeläkejärjestelmän piiriin. Rahoituskeskuksen ei ole mahdollista ottaa valtion työeläkejärjestelmää täydentävää lisäeläkettä. Lisäeläkeoikeuden menettämisen arvioidaan koskevan vain pientä osaa siirtyvästä henkilöstöstä. **Pro edellyttää, että eläketurvan tason säilyminen kirjataan henkilöstöä koskeviin siirtymäsäännöksiin.**

<u>Taloudelliset vaikutukset</u>
Muutosprosessin kertaluonteisten kustannusten (lisäresurssit liikkeenluovutuksen toteutumista ja muutoksen johtamista tukemaan, muutokset tietojärjestelmien käyttöä koskeviin oikeuksiin ja konsultointipalveluiden käyttö) arvioidaan olevan alustavasti suuruudeltaan noin 950 000 euroa. Lisäksi arvioidaan tietojärjestelmiin tehtävien muutosten kustannusten olevan korkeintaan noin miljoona euroa. **Sivun 17 kappaleesta ei käy tarkemmin ilmi, miten 950 000 euron muutoskustannukset muodostuvat ja mikä osuus niistä on erityisesti henkilöstölle suunnattua muutostukea.**

Pysyvien muutoskulujen arvioidaan olevan alustavasti suuruudeltaan noin 500 000–900 000 euroa vuodessa. Ensisijaisesti lisäkustannukset katettaisiin Business Finlandin toimintamenomäärärahasta tai tarvittaessa uudelleenkohdennuksin. Sivujen 17–18 tekstistä on vaikea saada täsmällistä kuvaa yhtäältä lisäkustannuksista ja toisaalta kustannussäästöistä. Siirtyvien tehtävien vaativuustaso ja henkilökohtainen palkanosa määriteltäisiin rahoituskeskuksessa käytössä olevaa palkkausjärjestelmää soveltaen. **Pron näkemys on, että siirrettävän henkilöstön palkkauksellinen asema on turvattava valtion virka- ja työehtosopimuksen 2022–2024 allekirjoituspöytäkirjan 12 pykälän liitteen Eräät määräykset palkkatason turvaamiseksi kohdan 2 määräyksiä soveltaen.**

Ammattiliitto Pro
Työpajankatu 13 A, PL 183, 00581 Helsinki
p. (09) 172 731, f. (09) 1727 3330, etunimi.sukunimi@proliitto.fi
y-tunnus 0215350-2

Proliitto.fi

Lausunto

Julkinen sektori / Sari Jokikallas 29.11.2022

Pro korostaa, että palkkaukseen tarvittavat määrärahat on budjetoitava täysimääräisesti ja lakimuutos ei saa heikentää Business Finlandin taloudellista asemaa.

Voimaantulosäännös

Laki Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Pro edellyttää, että voimaantulosäännökseen tehdään seuraavat täydennykset:
- **lisätään eläketurvan säilyminen**
- **lisätään palkkatason turvaamiseksi kirjaus valtion virka- ja työehtosopimuksen 2022–2024 allekirjoituspöytäkirjan 12 pykälän liitteen Eräät määräykset palkkatason turvaamiseksi kohdan 2 määräysten soveltamisesta**

Voimaantulosäännöksestä poistetaan siirtymäaikaa koskeva kirjaus.

Muut huomiot

Vastuu muutoksen asianmukaisesta toteuttamisesta on Business Finlandilla. Muutosprosessin läpivientiä ei voi ulkoistaa. **Pro korostaa hyvän ja henkilöstöä osallistavan henkilöstöpolitiikan ja yhteistoiminnan menettelytapojen noudattamisen tärkeyttä koko muutosprosessin ajan. Menettelytavat ja aikataulut on syytä valmistella yhdessä henkilöstön edustajien kanssa yksilötason yhteistoimintaa unohtamatta. Henkilöstölle turvaa tuova signaali on vahvistaa erikseen muutoksessa noudatettavat henkilöstöpoliittiset periaatteet.**

Muilta osin Prolla ei ole hallituksen esitykseen huomautettavaa.

Niko Simola
Johtaja

Sari Jokikallas
Sopimusalavastaava/asiantuntija

Ammattiliitto Pro
Työpajankatu 13 A, PL 183, 00581 Helsinki
p. (09) 172 731, f. (09) 1727 3330, etunimi.sukunimi@proliitto.fi
y-tunnus 0215350-2

Proliitto.fi